

HLAVNÍ POZNATKY Z ANALÝZY

Lidské zdroje jsou základním faktorem rozvoje, jejich velikost a kvalita ovlivňuje životní úroveň v daném území. Růst životní úrovně je podmíněn ekonomickým rozvojem a ten do značné míry závisí na vytváření předpokladů pro dlouhodobý růst konkurenční schopnosti. Změny v oblasti lidských zdrojů je vhodné mapovat v dlouhodobějším pohledu, změny zejména ve velikosti pracovní síly a její kvalitě jsou pozvolné, nejvýraznější meziroční změny jsou obvykle u ukazatelů nezaměstnanosti. Z těchto důvodů je v grafech tam, kde to bylo možné, uveden časový interval let 1993 až 2009. V tabulkové příloze je uvedena časová řada vybraných ukazatelů za roky 2000 až 2009.

Velikost pracovní síly

V roce 2009 tvořilo pracovní sílu Jihomoravského kraje 569 tisíc osob. V dlouhodobém pohledu, resp. proti roku 1993, se tento počet zvýšil o 13 tisíc osob. V roce 2000 byla pracovní síla v kraji prakticky na úrovni roku 2009, do roku 2002 byl zaznamenáván vždy meziroční pokles a od roku 2003 se pracovní síla postupně zvyšovala.

Velikost pracovní síly regionu určovaly změny ekonomické aktivity obyvatelstva a demografické změny. Ekonomická aktivita se snižovala, což se ve spojení se změnami ve věkové struktuře obyvatel projevovalo střídáním generací na pracovním trhu – rostl počet studentů, rostl i počet důchodců, čímž pokračoval proces stárnutí populace.

Jestliže změny ekonomické aktivity přispívaly spíše k poklesu velikosti pracovní síly, demografické změny působily příznivě. Změna věkové struktury v tomto případě vedla na pracovním trhu k nástupu silných ročníků 70. let, pracovní trh se posiloval stěhováním cizinců. Svoji roli sehrává i porodnost, osoby na rodičovské dovolené sice dočasně přechází mezi ekonomicky neaktivní, v dlouhodobém pohledu ovšem narození představují potenciál osob překračující hranici 15 let. K demografickým faktorům snižujícím velikost pracovní síly patří i úmrtnost (její dopad však není kvantifikován) a změny ve zdravotním stavu obyvatel (počet invalidních důchodců).

Kvalita pracovní síly

Rozhodujícím parametrem kvality lidských zdrojů z hlediska jejich postavení na trhu práce jsou charakteristiky vzdělanosti. Dále sem patří oblast vzdělávání, zejména střední a vysoké školství, celoživotní vzdělávání a rekvalifikace, možností je i pohled na zásoby lidských zdrojů ve vědě a technologiích.

V Jihomoravském kraji měla pracovní síla v roce 2009 mezi kraji podle zkonstruovaného indexu druhou nejvyšší úroveň vzdělanosti. Ve vzdělanostní struktuře pracovních sil se od roku 1993 postupně zvyšoval podíl osob s maturitou a vysokoškolským vzděláním. Již v roce 2001 měla polovina pracovní síly minimálně středoškolské vzdělání s maturitou.

S rostoucími požadavky trhu práce na vzdělanost se zvyšovala i kapacita vysokých škol v kraji. V roce 2009 zde studovalo téměř 80 tisíc studentů, což byla pětina vysokoškolských studentů v ČR. Studentů vysokých škol bydlících v kraji (studujících VŠ v Jihomoravském či jiném kraji) bylo více než 40 tisíc, což je důležitý fakt pro budoucí kvalitu pracovní síly kraje.

Využití pracovní síly

Obvyklou charakteristikou využití pracovní síly jsou míry zaměstnanosti a nezaměstnanosti, které odrážejí schopnost lidského potenciálu reagovat na změny pracovního trhu.

Mezi obyvateli Jihomoravského kraje ve věku 20 až 64 let bylo v roce 2009 téměř 70 % zaměstnaných. Většina zaměstnaných byla v postavení zaměstnanců, přesto v uplynulých letech mírně rostl počet pracujících na vlastní účet. Specifická míra zaměstnanosti se odvíjela od stupně vzdělání – u osob se základním vzděláním byla míra zaměstnanosti oproti vysokoškolákům poloviční. Nejlépe finančně ohodnocena byla v kraji práce nemanuálních vysoce kvalifikovaných pracovníků.

Obecná míra nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji v roce 2009 činila 6,8 % a mezi kraji byla 7. nejnižší. Specifická míra nezaměstnanosti podle věku byla nejvyšší ve věkové skupině 15 až 19 a 20 až 24 let, podle vzdělání specifická míra nezaměstnanosti klesala s rostoucí úrovní vzdělání.

Trendy ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti potvrzoval i vývoj registrované míry nezaměstnanosti podle MPSV. Nárůst míry nezaměstnanosti podle měsíčních údajů byl zaznamenán již v polovině roku 2008. Mezi uchazeči o zaměstnání od roku 2006 klesl počet dlouhodobě nezaměstnaných, v roce 2009 se výrazně zvýšil počet nezaměstnaných, kteří byli v evidenci úřadu práce méně než 3 měsíce.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A INFORMAČNÍCH ZDROJŮ, ZKRATKY KRAJŮ

- [1] Ročenka statistiky trhu práce 2010, ČSÚ, Praha, 2010
- [2] Projekce obyvatelstva v krajích a oblastech ČR do roku 2065, ČSÚ, Praha, 2010
- [3] Postavení venkova v Jihomoravském kraji, ČSÚ, Brno, 2009
- [4] Vybrané oblasti udržitelného rozvoje v Jihomoravském kraji, ČSÚ, Brno, 2007
- [5] Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji Jihomoravského kraje v letech 2000 až 2005, ČSÚ, Brno, 2007
- [6] Vývoj lidských zdrojů v Jihomoravském kraji v letech 2000 až 2005, ČSÚ, Brno, 2006
- [7] Demografický, sociální a ekonomický vývoj Jihomoravského kraje v letech 2000 až 2004, ČSÚ, Brno, 2005

Internetové adresy:

Český statistický úřad – <http://www.czso.cz>

Český statistický úřad Brno – <http://www.brno.czso.cz>

Ministerstvo práce a sociálních věcí – <http://www.mpsv.cz>

Ministerstvo vnitra – <http://www.mvcr.cz>

Ústav pro informace ve vzdělávání – <http://www.uiv.cz>

Národní ústav odborného vzdělávání – <http://www.nuov.cz>

Zkratky krajů použité v grafech

PHA	Hl. m. Praha
STC	Středočeský kraj
JHC	Jihočeský kraj
PLK	Plzeňský kraj
KVK	Karlovarský
ULK	Ústecký kraj
LBK	Liberecký kraj
HKK	Královéhradecký kraj
PAK	Pardubický kraj
VYS	Vysočina
JHM	Jihomoravský kraj
OLK	Olomoucký kraj
ZLK	Zlínský kraj
MSK	Moravskoslezský kraj